

Στέφανος Βασιλειάδης

Εν Πυρί (1973/1976)

για κοντραμπάσο και μαγνητοταινία

Επρόκειτο αρχικά (1972-73) για έργο ηλεκτρονικής μουσικής (4 μαγνητοταινίες stereo), με ήχους από analog synth, καθώς και ενόργανους, φωνητικούς και φυσικούς ήχους, που εναλλάσσονται και αναμειγνύονται σε πολλαπλές ακολουθίες. Λίγο αργότερα (1975-76) παρουσιάστηκε η αναθεωρημένη εκδοχή του για 8-κάναλη μαγνητοταινία και ενισχυμένο κοντραμπάσο. Αφιερωμένο στη μνήμη του Γιάννη Χρήστου, το έργο – που γράφτηκε τρία χρόνια μετά το τροχαίο της 8^{ης} Ιανουαρίου 1970, που κόστισε τη ζωή στον σπουδαίο συνθέτη και τη σύζυγό του, Σία Χωρέμη-Χρήστου, αλλά και στη σύζυγο του Βασιλειάδη, Τασία – είναι εμπνευσμένο από ένα επεισόδιο που έλαβε χώρα τη μοιραία βραδιά: στο γιορτινό τραπέζι των γενεθλίων του Χρήστου, οι καλεσμένοι ακολουθώντας τον γνωστό για τις φάρσες του, ζωγράφο και στενό φίλο του, Γρηγόρη Σεμιτέκολο, συμμετείχαν σε μια παρωδία λιτανείας, που αργότερα ως γεγονός έλαβε μεταφυσικές διαστάσεις. Ο τίτλος του έργου απορρέει από την Καινή Διαθήκη: «**ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται**». Αναφέρεται, σύμφωνα με τον Βασιλειάδη, «στη δοκιμασία της ανθρώπινης ψυχής μπροστά στον θάνατο, για να μείνει στο τέλος το ανθρώπινο «τραγουδι-δημιουργία», ως το μόνο στοιχείο που μπορεί να αντέξει και να ξεπεράσει την καταστροφή». Η φωτιά αποδίδεται ηχητικά κατά τη διάρκεια μιας μακράς κορύφωσης που ξεκινάει λίγο μετά τη μέση του έργου και οδηγεί μέχρι το τέλος. Η ιδιαίτερη οργανική τεχνική απαίτηση σε συνδυασμό με τον χειρισμό του ήχου (πολύ μεγάλη δυναμική έκταση και φασματική πυκνότητα) προοικονομούν ένα πολύ ζωντανό έργο, που δύσκολα αποδίδεται σε μια ηχογράφηση. Στις ζωντανές εκτελέσεις, καθώς ο μουσικός πάνω στη σκηνή παίζει με όλη του την ενέργεια, το δραματικό στοιχείο της σύνθεσης γίνεται τόσο έντονο, που το κοντραμπάσο σχεδόν δεν μπορεί να ακουστεί πάνω από το ηχητικό υλικό της μαγνητοταινίας. Το έργο ηχεί σαν να έχει γεννηθεί μέσα από μια απόλυτη – σχεδόν σωματική – αναγκαιότητα του συνθέτη να αντιμετωπίσει τον χαμό και τον θάνατο. Σύμφωνα με μαρτυρίες φίλων και συνεργατών του, ο Βασιλειάδης – που βρισκόταν πίσω από την κονσόλα στις περισσότερες εκτελέσεις του έργου – ανέβαζε σταδιακά την ένταση του ήχου μέχρι το σημείο που να μπορεί να νιώσει τις συχνότητες της μαγνητοταινίας στο ίδιο του το κορμί. Κι ενώ στο τέλος ο μουσικός είναι ακόμα στη σκηνή, αποκαλύπτεται ένας ισχνός τόνος σηματοδοτώντας εκείνο που παραμένει – που μπορεί να αντέξει και να ξεπεράσει την καταστροφή...

[από κείμενα της Έβης Βασιλειάδη και Δημήτρη Καμαρωτού]

υπόδειγμα

υπόδειγμα

120523
συμβάν/event/#3

ΕΝ ΠΥΡΙ
χορδές με μνήμη

Νίκη Κρασάκη

«Ίδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσω τῆς νυκτός» (2019/2023)

σπουδή στον πίνακα του Νικόλαου Γύζη σε τέσσερα μέρη, για κοντραμπάσο

Το παρόν έργο για σόλο κοντραμπάσο αποτελεί μια απόπειρα απόδοσης, με τη γλώσσα της μουσικής, μερικών πτυχών του ομώνυμου πίνακα του Ν. Γύζη (1899) – του τελευταίου έργου του ζωγράφου. Τα πολλά προσχέδια του πίνακα που έχουν βρεθεί και ο πειραματισμός με διαφορετικά υλικά και χρώματα, προκειμένου να καταφέρει να αποδώσει το θρησκευτικό γεγονός όπως το φανταζόταν, καθώς και η ίδια η θεματολογία που έχει επιλέξει, καταδεικνύουν τη συναισθηματική και πνευματική φόρτιση του δημιουργού για το τέλος που νιώθει να πλησιάζει. Το μουσικό έργο αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση εν είδει μελέτης και μεταφοράς μερικών χαρακτηριστικών που είναι ορατά στον πίνακα (λ.χ. χρώμα, υφή). Πρόκειται για σπουδή σε τέσσερα μέρη που αντιστοιχούν σε διαφορετικά τεταρτημόρια του πίνακα. Σε κάθε χρώμα, η συνθέτης έχει αντιστοιχίσει μελωδικές και ρυθμικές μινιατούρες σε διαφορετικές τονικές περιοχές. Ο εκτελεστής καλείται να παίξει σε όλο το τονικό και δυναμικό εύρος του οργάνου, ενώ του δίνεται η ελευθερία να επιλέξει τη σειρά διαδοχής των τεσσάρων μερών. Το έργο ήταν παραγγελία του σολίστα Γιώργου Κοκκινάρη, στο πλαίσιο του project “New solo double bass works by Greek composers” (2019), και παρουσιάζεται μετά από εκ νέου επεξεργασία του μουσικού κειμένου σε συνεργασία με τον Χ. Παζαρούλα ειδικά για τη συναυλία αυτή.

Θάνος Πολυμενέας-Λιοντήρης

MPK (2006)

για κοντραμπάσο και live electronics

MPK σημαίνει «Memoriam στον Peter Kowald». Από τον δημιουργό του, το έργο είναι αφιερωμένο στον σπουδαίο κοντραμπασίστα, ελεύθερο αυτοσχεδιαστή και εξαιρετικό άνθρωπο, Peter Kowald. Το κομμάτι δεν έχει ως στόχο να κάνει άμεσες αναφορές ή απόπειρες μίμησης της μουσικής του Kowald, αλλά είναι εμπνευσμένο από το μεταφυσικό credo του μεγάλου μουσικού για τη μουσική και τη ζωή. Όπως σημειώνει ο Πολυμενέας-Λιοντήρης: «Είχα την τύχη να γνωρίσω τον Πέτρο – όπως ο ίδιος αποκαλούσε τον εαυτό του – σε ένα πρώιμο στάδιο της μουσικής μου ζωής. Αυτή η συνάντηση ενέπνευσε και διαμόρφωσε την προσωπικότητα και τη μουσική μου, περισσότερο από όσο νόμιζα εκείνη την εποχή».

Νεφέλη Σταματογιαννοπούλου

-Το Σφαγείο-, γραμμένο στη μνήμη κάθε Ελβίρας

-Slaughterhouse-, to all Elviras (2021/2023)

για κοντραμπάσο και ηλεκτρονικά

Πρόκειται για μια σύνθεση εμπνευσμένη από την ομώνυμη σκηνή της πιο σκοτεινής και απελπισμένης ταινίας του R. W. Fassbinder, «Η χρονιά με τα 13 Φεγγάρια», γυρισμένη τέσσερις μήνες μετά την αυτοκτονία του συντρόφου του, Armin Meier. Εγκαταλελειμμένη από όλους, η τρανς Ελβίρα επισκέπτεται μέρη και ανθρώπους που άφησαν το στίγμα τους πάνω της, πασχίζοντας να βρει έναν λόγο για να συνεχίσει να ζει. Η σκηνή του Σφαγείου είναι μια από τις πιο χαρακτηριστικές και σοκαριστικές σκηνές του έργου, και απεικονίζεται σκληρά, με άγριες εικόνες και αυστηρή αισθητική, ενώ η Ελβίρα περιφέρεται στον χώρο του σφαγείου και αφηγείται την ιστορία της σαν να βρίσκεται στο σπίτι της. Είναι η μοναδική φορά που μας μιλά χωρίς να τη διακόπτει τίποτα. Στην εκτέλεση για κοντραμπάσο και ηλεκτρονικά – που ουσιαστικά αποτελεί μια νέα εκδοχή του έργου καθώς το μέρος του κοντραμπάσου έχει δουλευτεί από την αρχή αναλαμβάνοντας δραματουργικά το ρόλο της Ελβίρας – το ηχητικό περιβάλλον που δημιουργείται, περιγράφει αλλά και πλάθει αυτές τις εικόνες, όπως και τη σχέση της Ελβίρας με την απώλεια και την ανάγκη για αποδοχή σε ένα τόσο σκληρό περιβάλλον – έχοντας η ίδια εμφανώς εκλάβει τη βία ως το φυσικό της καταφύγιο. Η ταινία διασκευάστηκε για τη σκηνή για πρώτη φορά από τη σκηνοθέτιδα Κατερίνα Γιαννοπούλου στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών (Σεπτέμβρης 2021), παράσταση για την οποία η Σταματογιαννοπούλου συνέθεσε πρωτότυπη μουσική. Στην παράσταση, η εκτέλεση του *Σφαγείου* έγινε από φλάουτο και ηλεκτρονικά. Το έργο παρουσιάζεται για πρώτη φορά σε εκδοχή για κοντραμπάσο και ηλεκτρονικά.

συμβάν/event/#3

Παρασκευή 12.05.2023

On Off Studio

πρόγραμμα:

Νίκη Κρασάκη: «Ίδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός»*
για κοντραμπάσο

Θάνος Πολυμενέας-Λιοντήρης: MPK*
για κοντραμπάσο και live electronics

Νεφέλη Σταματογιαννοπούλου: -Το Σφαγείο-, στη μνήμη κάθε Ελβίρας**
για κοντραμπάσο και ηλεκτρονικά

Στέφανος Βασιλειάδης: Εν Πυρί
για κοντραμπάσο και μαγνητοταινία

*πρώτη εκτέλεση στην Ελλάδα
**πρώτη εκτέλεση στην εκδοχή
για κοντραμπάσο και ηλεκτρονικά

ιδέα, εκτέλεση:
Χάρης Παζαρούλας

live electronics:
Θάνος Πολυμενέας-Λιοντήρης
χειρισμός ηχητικού υλικού / μέσων:
Νεφέλη Σταματογιαννοπούλου

επιμέλεια κειμένων:
Κωστής Ζουλιάτης

θερμές ευχαριστίες στην οικογένεια του Στέφανου Βασιλειάδη για την παραχώρηση του υλικού και των δικαιωμάτων, και ιδιαίτερα στην Έβη Βασιλειάδη για τη γενναιοδωρη συνεργασία.

τα σκίτσα του εξωφύλλου προέρχονται από προσχέδια του Νίκου Αυγέρη για τις παρτιτούρες των Αναπαραστάσεων του Γιάννη Χρήστου [Αρχείο Γιάννη Χρήστου]